

security based on the application of methodological tools for multidimensional assessment of economic, social and environmental indicators of the development of Ukraine, which results in the construction of appropriate security indices.

Assessment of the values of economic indicators, among which the most important are macroeconomic, foreign trade, investment and innovation and financial indicators of the risks and dangers in the system of defined limits allowed to assess the security position of the country in the international economic security system (selected subset). The highest integrated assesses for this block of indicators are determined by the macroeconomic component of the security, the indices of the financial component of security have a similar nature of change. According to the received estimates, the index of innovation and investment security has the lowest level in the system of economic subcomponents, which is evidence of the weakening of the level of security in terms of innovation and investment development of the country.

And, in terms of environmental parameters, security positions of Ukraine among the rest of the world is the worst.

The study of the interrelations between the components of security revealed that the greatest impact on the overall level of international economic security of Ukraine has a social component (0.7 close connection) and environmental (0.68 moderate connection), with insignificant correlation with the economic component (0.17).

The author proposes an information panel of international economic security indicators, which reflects the assessment of its level in terms of various security components (critical, dangerous, unsatisfactory, satisfactory, safe, optimal), the practical application of which in developing a national security strategy can be the basis for monitoring key indicators and will allow to react in due time to their changes according to estimated limit values, to prevent emergence of threats, to prevent strengthening of the risks of functioning of system of economic safety as a whole.

Key words: *international economic security, national security strategy, security index.*

УДК 658:005.2-049.5

О. А. Беззубченко

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Статтю присвячено комплексному аналізу теоретичних підходів до визначення сутності економічної безпеки підприємства, з наголосом на необхідності її врахування під час розробки загальної стратегії розвитку підприємства. Здійснено ретроспективний аналіз теоретичних розробок щодо змісту економічної безпеки підприємства, який дозволяє наголошувати на складній внутрішній структурі даної дефініції, та багатовекторності зовнішніх чинників, різноманітності ризиків впливу на неї, що обумовлені турбулентністю глобалізаційних процесів. Підкреслено, що важливого значення для кожного окремого підприємства набуває власна концептуальна модель економічної безпеки, яка б враховувала специфіку галузевої приналежності підприємства, внутрішнього середовища, чинників зовнішнього оточення та ступінь інтернаціоналізації компанії. Наголошено на обов'язковому врахуванні того факту, що управління економічною безпекою компанії повинно вбудовуватися в загальну стратегію розвитку підприємства, бути невід'ємною її складовою, та за кожним елементом бути узгодженою з усіма стратегічними цілями підприємства.

Виділено ще одну групу стратегій, а саме: сталого розвитку економічної безпеки, які синтезують в собі складові стратегії стійкості, швидкого відновлення втрачених конкурентних позицій, гнучкої адаптації в умовах постійної турбулентності зовнішнього середовища. Виокремлення ще однієї групи стратегій обумовлено тим фактом, що явище стабільності будь-якої системи в сучасному світі виявляється недосяжним.

Ключовим моментом, в сучасних умовах господарювання є актуалізація питання невинного моніторингу процесу функціонування підприємства, що викликано турбулентністю зовнішнього бізнес-середовища. Водночас, розробка стратегії адаптивного управління, що безпосередньо пов'язана з урахуванням питань економічної безпеки підприємства не можлива без аналізу зовнішніх факторів і оцінки критичних чинників, що знаходяться поза зоною контролю управління підприємством і впливають на його стратегію. Головним призначенням аналізу зовнішнього середовища є ідентифікація загроз та можливостей, які мають місце для підприємства в поточному і майбутньому часі, а також пошук стратегічних альтернатив.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, стратегічний розвиток, ризики, загрози, зовнішнє середовище.

DOI 10.34079/2226-2822-2020-10-19-20-27

Формування якісного менеджменту в міжнародній компанії, розробка та втілення в життя комплексної дієвої стратегії розвитку, відбувається сьогодні, в надзвичайно мінливих умовах зовнішнього середовища, які обумовлені нестабільністю соціально-економічного становища країн світу, в незалежності від рівня їх економічного розвитку та глобалізаційними процесами, які не обмежуються площиною міждержавних ринкових відносин, а самі виступають модераторами процесів економічного розвитку національних економік. Сучасні економічні реалії вимагають від вищого менеджменту компаній комплексного врахування широкого кола чинників, що прямо або опосередковано впливатимуть на стан економічної безпеки компанії та відповідно на стратегію її розвитку.

Глобалізаційні процеси призводять до надзвичайної взаємозалежності в економічній, фінансовій, політичній та інших сферах життя, що в сучасних реаліях актуалізує врахування впливу виникаючих ризиків, на рівень економічної безпеки компанії та ефективність її менеджменту.

Метою дослідження є комплексний аналіз існуючих теоретичних підходів до ідентифікації сутності економічної безпеки підприємства, з наголосом на необхідності її врахування під час розробки загальної стратегії розвитку підприємства.

Ретроспективний аналіз теоретичних розробок різних зарубіжних та вітчизняних науковців, течій та шкіл свідчить про вельми велику кількість визначень економічної безпеки підприємства.

Важливим розвитком галузі безпеки стало зростання приватної безпеки, яке переросло у велику та міжнародну галузь, яку в широкому розумінні можна визначити як галузь, присвячену запобіганню злочинності. Під приватною безпекою, часто розуміють організаційну безпеку, корпоративну безпеку [1], комерційну безпеку, захист активів та управління безпекою.

Роль, так званої приватної безпеки останнім часом, ще більше збільшилася, і «зараз існує визнана роль комерційної безпеки в діях проти глобальних загроз безпеці, проблем національної безпеки, місцевих потреб безпеки в громаді, а також вимог корпорацій та окремої людини» [7]

Майкл Лоуренс [3] виділяє, три різних підходи до визначення сутності безпеки. Одним з підходів є запобігання виникненню загрози в першу чергу, особливо шляхом усунення причин, що лежать в її основі. Коли загрозу неможливо запобігти, безпеку інтерпретують як захист спрямований на захист, якщо неможна усунути загрозу. Але якщо ми не можемо повністю захистити себе від загрози, безпеку можна інтерпретувати як стійкість, яка враховує нашу здатність «прийти в норму» і змінити способи, якими вона впливає на наші соціальні системи - нашу здатність адаптуватися до загроз, які дійсно нас вражають.

Менганг Лі у своєму дослідженні теорії промислової безпеки [5] зазначає, що, по-китайськи, «безпека» означає стан стабільності та повноти без небезпеки, аварій та загрози. У сучасному китайському словнику «безпека» трактується як «ні небезпека, ні загроза». Слово «безпека» у західному світі походить від латинського «Securitas», що означає стан звільнення від нестабільності та самообмеження і, таким чином, переходить у стан відриву від небезпеки. В англійській мові конотація безпеки більш широка, ніж у китайській. Це не стосується ні небезпеки, ні хвилювань, а речей, що забезпечують безпеку та небезпеку чи хвилювання. Хоча обидві мови мають різницю у значенні, вони все ж таки мають схожість, і обидві вважають, що безпека - це стан без загрози та страху. Також, дослідник підкреслює, що економічна безпека компанії залежить від розвитку країни, і це також викликане національним питанням та зміною економічних відносин.

Джованні Манунта [4] висунув визначення безпеки, яке охоплює природу її виникнення, оскільки воно може бути застосовано для багатьох суб'єктів безпеки починаючи від особистості до національної оборони. Крім того, дане визначення дозволяє в деякій мірі врахувати ті аспекти безпеки, які слід вирішувати, а саме об'єктивний, суб'єктивний та символічний характер безпеки. Запропоноване визначення можна вкласти в формулу, яка поєднує в собі ряд взаємопов'язаних компонентів:

$Security = f(A, P, T)Si$; де активи (A), захист (P), загрози (T), ситуація (Si).

Для забезпечення безпеки, повинен бути врахований актив (A), в якості якого може виступати людина або корпорація, або національна держава, яка бажає забезпечити певний рівень захисту (P) від фактичних або імовірних загроз (T) щодо активу. Крім того, необхідно врахувати суму цих компонентів у певному середовищі чи ситуації (Si), даючи визначення контексту. Таким чином, формула забезпечує елементи безпеки; тим не менш, вона є обмеженою в декількох аспектах.

По-перше, для безпеки, яку потрібно вирішити, актив повинен мати значення (фактичне чи власне). По-друге, існує багато визначень безпеки, і формула не допомагає консенсусному розумінню безпеки. Здатність визначити безпеку все ще потребує контексту, тим самим розміщуючи безпеку в конкретній певній ситуації.

Конрад Рачковський, Фрідріх Шнайдер у своєму дослідженні «Економічна безпека господарських операцій» зазначають, що економічна безпека підприємства – це управління ризиками, яке може бути рушієм стратегічних рішень, причиною невизначеності в організації або може просто вбудуватись у системну діяльність організації [6].

Інші ж розглядають безпеку як запобігання злочинності, безпечну технологію, управління ризиками або запобігання збиткам [1].

Водночас, Л. Шваб, визначає економічну безпеку підприємства, як захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути виниклі загрози або пристосуватися до наявних умов, що негативно впливають на його діяльність [17].

М. Фоміна концентрує увагу на більш ефективному використанні ресурсів, та вважає, що економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного

використання ресурсів з метою ліквідації загроз, забезпечення ефективного і стабільного функціонування підприємства в поточному та перспективному періодах [16].

На думку О. Барановського, економічна безпека підприємства – це комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості господарчих суб'єктів за умов ринкової економіки, що захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів, тим самим підкреслює значущість процесу стабільного функціонування компанії з перспективою подальшого розвитку [9].

В інтерпретації З. Варналія, підвалинами економічної безпеки повинно бути ефективне використання фінансових ресурсів на підприємстві. При цьому в якості загроз економічній безпеці він бачить сукупність умов і факторів, які створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів, яка в свою чергу може створювати різноманітні ризики [11].

Є дослідники, які вважають умовою економічної безпеки підприємства, наявність конкурентних переваг та відповідної стратегії управління, є такі, що підкреслюють важливість статну розвитку виробничої системи та технологічного рівня виробництва, нарешті, є ті, хто базисом економічної безпеки підприємства вважає взаємоузгодженість інтересів стейкхолдерів компанії з економічними інтересами акторів зовнішнього середовища.

Багато дослідників проводили систематизацію тлумачень економічної безпеки підприємства за різними ознаками, об'єднували за схожими критеріями, виокремлювали особливості. Проте виходячи, зі складної внутрішньої структури даної дефініції, та багатовекторності зовнішніх чинників, ризиків впливу, що обумовлено турбулентністю глобалізаційних процесів, важливого значення для кожного окремого підприємства набуває власна концептуальна модель економічної безпеки, яка б враховувала специфіку галузевої приналежності, внутрішнього середовища, чинників зовнішнього оточення та ступінь інтернаціоналізації компанії.

Слід підкреслити, що економічна безпека підприємства у будь-якому разі пов'язана з ризиком, який з позиції економічних відносин, виступає як імовірність виникнення збитків або недоотримані доходи в порівнянні з прогнозованим варіантом [10].

Сутність ризику як феномена характеризує взаємозв'язок таких основних його елементів:

- можливість відхилення від передбачуваної мети, заради якої здійснюється вибір одного з альтернативних рішень;
- ймовірність досягнення бажаного результату;
- відсутність впевненості в досягненні поставленої мети;
- можливість матеріальних, моральних та інших втрат, пов'язаних з втіленням в життя вибору, зробленого при наявності альтернативи в умовах невизначеності.

Наразі, існування великої кількості трактувань сутності економічної безпеки підприємства, не дає остаточного розуміння даної дефініції та відповідно гальмує створення дієвої та ефективної стратегії захисту. Необхідно обов'язково брати до уваги, що управління економічною безпекою компанії повинно вбудовуватися в загальну стратегію розвитку підприємства, бути невід'ємною її складовою, та за кожним елементом бути узгодженою з усіма стратегічними цілями підприємства.

У переважній частині досліджень щодо таких питань, як стратегічні рішення з приводу реагування на змінність чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства вчені виділяють дві основні групи стратегій: підтримки економічної безпеки (стратегії усунення існуючих загроз, запобігання можливим загрозам, компенсації збитку) та відновлення економічної безпеки (стратегії збільшення прибутків, зниження витрат, продажу активів, комплексна стратегія відновлення) [12, с.

13]. Але ж справедливо буде виділити ще одну групу стратегій, сталого розвитку економічної безпеки (стратегії стійкості, швидкого відновлення втрачених конкурентних позицій, гнучкої адаптації в умовах постійної турбулентності зовнішнього середовища). Виділення ще однієї групи стратегій обумовлено тим фактом, що явище стабільності будь-якої системи в сучасному світі виявляється недосяжним.

В цьому контексті підприємству необхідно постійно проводити збір, моніторинг та аналіз інформації, що висвітлює актуальне становище всіх складових зовнішнього оточення. Дослідження факторів зовнішнього середовища потребує не стільки констатацію їх стану на конкретний момент, скільки визначення тенденцій змін та обов'язкове прогнозування трендів розвитку досліджуваних факторів. Наразі, рівень розвитку технологій, інформаційного забезпечення, аналітичних баз даних сприяє вирішенню цих питань, проте актуалізує це одну проблему – кібератаки або крадіжки даних. Тому цей аспект також потрібно враховувати під час планування процесу управління економічною безпекою підприємства.

Ще декілька років тому до 2016 року головними глобальними ризиками з точки зору як вірогідності настання так і ступеня впливу були переважно економічні та соціальні, останніми роками до 2019 року, найбільш вірогідними за виникненням є екологічні, а за ступенем впливом – геополітичні. У 2020 році екологічні ризики посіли перше місце на загальносвітовому ландшафті [8].

Джон Дрізки, голова «Marsh & McLennan Insights», сказав: «На компанії з боку інвесторів, регулюючих органів, клієнтів і співробітників зростає тиск, щоб вони продемонстрували свою стійкість до зростаючої мінливості клімату. Наукові досягнення означають, що кліматичні ризики тепер можна змодельовати з більшою точністю і включити в управління ризиками та бізнес-плани. Великі події, такі як недавні лісові пожежі в Австралії і Каліфорнії, підсилюють тиск на компанії, щоб вони вживали заходів по боротьбі з кліматичними ризиками в той час, коли вони також стикаються з великими геополітичними і кіберризиковими проблемами» [2].

Всесвітній економічний форум виділив п'ять основних загроз у 2020 році: сповільнення економік країн світу і соціальна напруженість, зміна клімату, скорочення біорізноманіття видів, проблеми з кібербезпекою і нові труднощі, з якими стикається світова система охорони здоров'я. ВЕФ склав доповідь на основі опитувань представників ділових кіл, урядів, громадянського суспільства та експертів. Потрібно підкреслити, що під впливом цих загроз будуть розвиватися як великі корпорації так і малі та середні підприємства незалежно від ступеня інтернаціоналізації, адже глобалізаційні процеси торкаються всіх без виключення соціально-економічних ланок життя практично будь-якої держави світу. Єдиним обмеженням впливу загроз можна вважати ступінь та інтенсивність впливу, які залежать від геополітичного становища країни на світовій арені, рівня економічного розвитку країни, розміру та сфери діяльності підприємства, а також ступеня інтернаціоналізації його господарських операцій.

Ще одним доказом надзвичайної нестабільності та непередбачуваності оточуючого середовища є виникнення пандемії COVID-19, що спалахнула у Китаї ще 31 грудня 2019, а під час проведення Всесвітнього економічного форуму наприкінці січня 2020 р., ще не було оцінено збитків які понесе світова економіка в цілому та кожна окрема країна, зокрема.

Виходячи з того, що аналіз зовнішнього середовища є важливим етапом стратегічного планування, який дозволяє визначити спрямованість діяльності підприємства по досягненню стратегічної мети або коригувати вже прийняту політику стратегічних дій вищого менеджменту та основних стейкхолдерів. Розробка стратегії адаптивного управління, що безпосередньо пов'язана з урахуванням питань економічної

безпеки підприємства не можлива без аналізу зовнішніх факторів і оцінки критичних чинників, що знаходяться поза зоною контролю управління підприємством і впливають на його стратегію. Головним призначенням аналізу зовнішнього середовища є ідентифікація загроз та можливостей, які мають місце для підприємства в поточному і майбутньому часі, а також пошук стратегічних альтернатив.

Для проведення аналізу як зовнішнього середовища так і діагностики стратегічного розвитку підприємства існує великий масив методів, які доцільно використовувати в залежності від основної мети аналізу та наявних ресурсів, зокрема STEP-аналіз, SWOT-аналіз, SPACE-аналіз, PEST-аналіз, GAP-аналіз, метод аналізу LOTS, PIMS-аналіз, вивчення профілю об'єкта, модель GE/McKinsey, система 111–555, аналіз “поля сил”, аналіз життєвого циклу галузі, попиту та технологій, стратегічні зони господарювання, бенчмаркінговий аналіз, матрицю Ансоффа, метод економіко-математичного моделювання та багато інших.

Поряд з тим, відсутність врахування взаємозв'язку та взаємовпливу зовнішнього та внутрішнього середовища та розуміння важливості економічної безпеки при визначенні цілей розвитку підприємства не призведе до формування цілісної дієвої стратегії розвитку підприємства.

Отже, у проведеному дослідженні наголошується, що всі теоретичні доробки з ідентифікації сутності економічної безпеки підприємства свідчать про складність її внутрішньої структури, що обумовлює багатовекторність визначень та різноманіття інтерпретацій. Це підкреслює, необхідність створення власної, унікальної для кожного підприємства моделі забезпечення економічної безпеки, яка б враховувала специфіку його галузевої приналежності, чинників внутрішнього та зовнішнього середовища та ступінь інтернаціоналізації компанії. При цьому, в сучасних умовах господарювання актуалізується питання невинного моніторингу процесу функціонування підприємства, що викликано турбулентністю зовнішнього бізнес-середовища. В цьому контексті, на наш погляд, доцільно виділити ще одну групу стратегій з приводу реагування на змінність чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, а саме, сталого розвитку економічної безпеки, яка б мала на меті комбінацію стратегії стійкості, швидкого відновлення втрачених конкурентних позицій, гнучкої адаптації підприємства в умовах постійної турбулентності зовнішнього середовища.

Список використаної літератури

1. Brooks I. Organisational Behaviour: Individuals, Groups and Organisation [Electronic resource] / I. Brooks. - Harlow : Pearson Education, 2009. – P. 355. – Mode of access : https://books.google.com.ua/books/about/Organisational_Behaviour.html?id=NHWil3S35LQC&redir_esc=y
2. Hall M. Burning Planet: Climate Fires and Political Flame Wars Rage [Electronic resource] / M. Hall // World Economic Forum. – 2020. - 15 Jan. - Mode of access : <https://www.weforum.org/press/2020/01/burning-planet-climate-fires-and-political-flame-wars-rage>
3. Lawrence M. Three approaches to security: prevention, protection and resilience [Electronic resource] / M. Lawrence // The Centre for Security Governance. – 2013. - Feb 4. - Mode of access : <https://secgovcentre.org/2013/02/three-approaches-to-security-prevention-protection-and-resilience/#FN1>
4. Manunta G. What is Security? [Electronic resource] / G. Manunta // Security Journal. – 1999. - Volume 12, Issue 3. – P. 57–66. – Mode of access : <https://link.springer.com/article/10.1057/palgrave.sj.8340030>
5. Menggang Li. Research on Industrial Security Theory / Li. Menggang . – Berlin : Springer Berlin Heidelberg, 2013 – 442 p.

6. Raczkowski K. The economic Security of Business Transactions. Management in business / K. Raczkowski, F. Schneider – Oxford: Chartridge books, 2013. – 448 p.

7. Smith C. L. Security Science: The Theory and Practice of Security [Electronic resource] / C. L. Smith, D. J. Brooks // ResearchGate. – Mode of access : https://www.researchgate.net/publication/235688059_Security_Science_The_Theory_and_Practice_of_Security

8. The Global Risks Report 2020 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf

9. Барановський О. І. Фінансова безпека / О. І. Барановський. – Київ : Фенікс, 1999. – 338 с. ; Baranovskyi O. I. Finansova bezpeka / O. I. Baranovskyi. – Kyiv : Feniks, 1999. – 338 s.

10. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві : моногр. / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. - Київ : КНЕУ, 2004. - 480 с. ; Vitlinskyi V. V. Ryzkolohiia v ekonomitsi ta pidpriemnytstvi : monohr. / V. V. Vitlinskyi, H. I. Velykoivanenko. - Kyiv : KNEU, 2004. - 480 s.

11. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. — Київ : Знання, 2009. — 647 с.; Ekonomichna bezpeka : navch. posib. / za red. Z. S. Varnaliia. — Kyiv : Znannia, 2009. — 647 s.

12. Кирієнко А. В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / Андрій Валерійович Кирієнко; Київський національний економічний університет. – Київ, 2000. – 19 с. ; Kyriienko A. V. Mekhanizm dosiahnennia i pidtrymky ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.06.01 / Andrii Valeriiovych Kyriienko; Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet. – Kyiv, 2000. – 19 s..

13. Сак Т. В. Стратегічні підходи в управлінні економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Сак // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. - 2011. - № 5 : Економічні науки . – Режим доступу: <http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/4779/3/Sak.pdf> ; Sak T. V. Stratehichni pidkhody v upravlinni ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / T. V. Sak // Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho kooperatyvnoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. - 2011. - № 5 : Ekonomichni nauky . – Rezhym dostupu : <http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/4779/3/Sak.pdf>

14. Сосновська О. О. Економічна безпека підприємства: сутність та ознаки забезпечення [Електронний ресурс] / О. О. Сосновська, М. О. Житар // Облік і фінанси. - 2018. - № 3. - С. 124-132. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_3_18 ; Sosnovska O. O. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta oznaky zabezpechennia [Elektronnyi resurs] / O. O. Sosnovska, M. O. Zhytar // Oblik i finansy. - 2018. - № 3. - S. 124-132. - Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_3_18

15. Утенкова К. О. Економічна безпека як складова національної безпеки України [Електронний ресурс] / К. О. Утенкова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. - 2019. - Вип. 9. - С. 133-144. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2019_9_19 ; Utenkova K. O. Ekonomichna bezpeka yak skladova natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Elektronnyi resurs] / K. O. Utenkova // Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia : Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm. - 2019. - Vyp. 9. - S. 133-144. - Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2019_9_19

16. Фоміна М. В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика : моногр. / М. В. Фоміна. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. - 140 с. ; Fomina M. V.

Problemy ekonomichno bezpechnoho rozvytku pidpriemstv: teoriia i praktyka : monohr. / M. V. Fomina. – Donetsk : DonDUET, 2005. - 140 s.

17. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навчальний посібник / Л. І. Шваб. – 4-е вид. – Київ : Каравела, 2007. - 584 с. ; Shvab L. I. Ekonomika pidpriemstva : navchalnyi posibnyk / L. I. Shvab. – 4-e vyd. – Kyiv : Karavela, 2007. - 584 s.

Стаття надійшла до редакції 24.04.2020.

O. Bezzubchenko

ECONOMIC SECURITY AS A COMPONENT OF THE ENTERPRISE DEVELOPMENT STRATEGY IN THE CONDITIONS OF INSTABILITY

The article is devoted to a comprehensive analysis of theoretical approaches to determining the essence of economic security of the enterprise, with the emphasis on the need to take it into account when developing a general strategy for enterprise development. A retrospective analysis of the theoretical developments on the content of economic security of the enterprise, which emphasizes the complex internal structure of this definition and multi-vector external factors, the variety of risks of influencing it due to the turbulence of globalization was performed. It is emphasized that it is important for each individual enterprise to have its own conceptual model of economic security, which would take into account the specifics of the industry, the internal environment, external factors and the degree of internationalization of the company. It is emphasized that it is necessary to take into account the fact that the management of economic security of the company should be integrated into the overall development strategy of the enterprise, be an integral part of it, and in each element be consistent with all strategic goals of the enterprise.

Another group of strategies is identified, such as: sustainable development of economic security, which synthesize the components of the strategy of stability, rapid recovery of lost competitive positions, flexible adaptation in the conditions of constant turbulence of the environment. The selection of another group of strategies is due to the fact that the phenomenon of stability of any system in the modern world is unattainable.

The key point in modern business conditions is the actualization of the issue of continuous monitoring of the operation of the enterprise, caused by the turbulence of the external business environment. At the same time, the development of a strategy of adaptive management, which is directly related to the economic security of the enterprise is not possible without the analysis of the external factors and assessment of critical factors, which are outside the control zone of the enterprise and affect its strategy. The main purpose of the analysis of the external environment is to identify threats and opportunities that occur for the enterprise in the current and future times, as well as the search for strategic alternatives.

Key words: *economic security of the enterprise, strategic development, risks, threats, environment.*

УДК 334.726:622:338

С. М. Шагоян

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР ДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇН.

У статті досліджено наукові розробки, що присвячені методам оцінки економічної безпеки країни та запропоновано їх систематизацію з позиції того, чим представлений показник економічної безпеки як об'єкт оцінки. Автором, зазначено, що